

Aarhus smiler

Aarhus Kommunes sundhedspolitik 2020-2024

Forord
Sammen om sundhed

s. **4**

Sundhedspolitikens satsningsområder
Fra vision til virkelighed

s. **6**

Sundhedspolitikens mål
Aarhus - en god by for alle

s. **8**

Satsningsområde 1
Sammen om sundhed hele livet

s. **10**

Satsningsområde 2
Mere lighed i sundhed

s. **12**

Satsningsområde 3
De største sundhedsudfordringer

s. **14**

Satsningsområde 4
Mere sundhed for pengene

s. **18**

Sammen om sundhed

Alle aarhusianere skal have muligheden for at være overvejende glad, i godt humør og tilfreds med livet. Et sundt liv er ikke et mål i sig selv, men det er ofte et skridt på vejen til, at vi kan leve det liv, vi ønsker. Vi vil skabe sundhed igennem livsglæde. Vi vil styrke sundheden tæt på og sammen med borgerne i Aarhus Kommune.

Sundhed starter med vores egne valg og motivation, men vi lykkes ofte bedst med at fremme vores sundhed og trivsel ved at gøre det sammen i et fællesskab. At leve det liv, vi ønsker, kræver ofte gode relationer til sin familie, sine pårørende og sine medborgere.

En hverdag med livsglæde og smil i alle livets faser er nært forbundet med en god start på livet. Vi skal turde at tage nogle valg, hvor vi eksempelvis sætter rammerne for, at vores unge og fremtidens aarhusianere ikke skal opleve tobaksrøg som en naturlig del af det aarhusianske byliv, eller hvor vi investerer i fællesskaber, så færre aarhusianere føler sig uønsket alene.

Men "vi" i sundhedspolitikken må aldrig alene blive et spørgsmål om, hvad vi kan gøre fra kommunens side. Det er helt afgørende, at vi samler alle gode kræfter og er sammen om sundheden i Aarhus.

Politikken er derfor en invitation til alle jer, som vi samarbejder med - eller gerne vil samarbejde med - på sundhedsområdet. Og det er ikke mindst en opfordring til jer borgere til at engagere jer i egen og andres sundhed og trivsel, så alle aarhusianere får mulighed for at opleve at have det godt.

Jacob Bundsgaard
Borgmester

Kristian Würtz
Rådmand for Sociale
Forhold og Beskæftigelse

Bünyamin Simsek
Rådmand for
Teknik og Miljø

Jette Skive
Rådmand for
Sundhed og Omsorg

Rabih Azad-Ahmad
Rådmand for
Kultur og Borgerservice

Thomas Medom
Rådmand for
Børn og Unge

Fra vision til virkelighed: Satsningsområder

Vi er i Aarhus nået langt ved at skabe gode rammer og betingelser for aarhusianernes sundhed og trivsel. Men som politikken også beskriver, så står vi overfor sundhedsudfordringer, som kræver, at vi tager de næste skridt i arbejdet med sundhedsfremme og forebyggelse.

Igennem partnerskaber med organisationer, institutioner, virksomheder, foreninger og frivillige vil vi løbende udvikle nye metoder og løsninger til at tænke sundhed ind i alle sammenhænge. Vi vil styrke det tætte samarbejde på tværs af kommunen, regionen og almen praksis. Og i dette arbejde vil vi altid have det udgangspunkt, at vi udvikler med borgerne og ikke for borgerne.

Vi er samtidig nødt til at handle på, at ikke alle aarhusianere har lige muligheder for at leve et godt og langt liv med mange smil. I Aarhus er den sociale ulighed i sundhed stigende. Sammen vil vi intensivere arbejdet med at fremme lighed i sundhed. Vi vil samarbejde om målrettede og tilgængelige indsatser for de aarhusianere, der er ramt af uligheden i sundhed, og vi vil sikre gode rammer, der gør de sunde valg lette og attraktive for alle aarhusianerne.

Vi står fast på den tidligere sundhedspolitikks fire politisk prioriterede satsningsområder, der viser retningen for arbejdet med sundhedsfremme og forebyggelse:

1. Sammen om sundhed hele livet
2. Mere lighed i sundhed
3. De største sundhedsudfordringer
4. Mere sundhed for pengene.

Med udgangspunkt i data fra den regionale sundhedsprofil, anbefalinger fra Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker, nationale pejlemærker og den bedst tilgængelige viden og evidens indenfor konkrete sundhedsudfordringer vil vi realisere målsætningerne i sundhedspolitikken. Men vi ved også godt, at det kræver prioriteringer. Derfor har vi også under hvert satsningsområde gengivet, hvilke prioriteringer, som vi sætter først for at realisere visionen i Aarhus Kommunes sundhedspolitik.

VISION: Alle skal have lige muligheder for...

At have det godt mentalt,
socialt og fysisk

At udnytte egne evner
og potentialer

At deltage i menings-
fulde fællesskaber

At fremme egen
sundhed og trivsel

Aarhus – en god by for alle

Sundhedspolitikens mål

Aarhusmålene er byrådets overordnede mål for hele byens udvikling. Målene sætter en fælles retning for, hvad der skal kendetegne Aarhus både nu og i fremtiden. Sundhedspolitikken bidrager til tre af Aarhusmålene.

Aarhus skal være en by, hvor alle trives og er sunde

- Middellevetiden i Aarhus Kommune skal stige for alle
- Forskellen mellem restlevetiden for alle borgere 30+ år og restlevetiden for udsatte borgere 30+ år skal mindskes
- Andelen af aarhusianske borgere, der trives, skal stige

Aarhus skal være en by, hvor alle oplever fællesskab og medborgerskab

- Alle aarhusianske borgere skal opleve en høj grad af medborgerskab
- Andelen af aarhusianske borgere, der oplever at være ensomme, skal falde
- Forskellen mellem andel ensomme blandt alle borgere og andelen blandt udsatte borgere skal mindskes
- Aarhus skal opleves som en tryk by på niveau med andre storbyer

Aarhus skal være en by med brug for alle

- Andelen af en ungdomsårgang i Aarhus Kommune, som forventes at få mindst en ungdomsuddannelse inden de er 25 år, skal stige
- Andelen af aarhusianske borgere 16-66 år, som er selvforsørgende, skal stige
- Forskellen mellem andel selvforsørgende blandt alle borgere og andelen blandt udsatte borgere skal mindskes

Aarhus Kommune er medlem af Sund By Netværket, som er en del af WHO's European Healthy Cities Network, der igennem videndeling og samarbejder arbejder for sundhed og bæredygtig udvikling med afsæt i FN's verdensmål.

Det globale udsyn

Sundhedspolitikens målsætninger er en mulighed for at arbejde borgernært med FN's 17 verdensmål. Vi tager det første skridt i realiseringen af verdensmålene ved at tilpasse målene til en lokal kontekst. Sundhedspolitikens mål hænger naturligt sammen med verdensmål 3, 4 og 16. Med sundhedspolitikens satsningsområder arbejder vi med verdensmål 1, 2, 5, 10 og 17.

En by med
brug for alle

En by med fællesskab
og medborgerskab

En by hvor alle er
sunde og trives

Sammen om sundhed hele livet

Fælles indsatser og nye partnerskaber

Sundhed skabes der, hvor vi lever vores hverdagsliv. I Aarhus har vi fokus på at styrke partnerskaber, så der skabes nye veje til at leve et sundt og godt liv.

Vi vil samarbejde om at:

- Styrke netværkssamarbejdet med familier, pårørende, frivillige og borgerne i Aarhus
- Danne flere partnerskaber og samarbejdsaftaler med civilsamfundet

Samskabelse og lokale modeller

Alle borgere skal mødes med respekt for de ønsker, erfaringer og ressourcer, som vi hver især kan bidrage med.

Vi vil samarbejde om, at:

- Understøtte stærke fællesskaber og åbne mødesteder sammen med borgerne
- Udvikle indsatser i lokalområderne målrettet grupper af borgere, som ikke deltager i eksisterende sundhedstilbud
- Være åbne, nysgerrige medspillere, når borgere, foreninger og civilsamfund inviterer til samarbejde
- Skabe en gensidig tillid til og ligeværdig kommunikation med lokale aktører og frivillige borgere
- Skabe gode rammer for bevægelse, mobilitet og aktiv transport i byrummet og oplandet

Samarbejde om det nære sundhedsvæsen

Sundhedsaftalen danner rammen for det tværsektorielle samarbejde mellem regionen, kommunen og almen praksis. Med sundhedspolitikens satsningsområder bidrager Aarhus Kommune til at fremme sundhed og forebygge sygdom.

Vi vil samarbejde om, at:

- Styrke det tværsektorielle samarbejde, så borgerne oplever og får en sammenhængende indsats
- Gøre det nemt for alle at finde vej til kommunale sundhedstilbud og få den rette hjælp på det rette tidspunkt
- Styrke fokus på tidlige indsatser igennem sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

Fakta om aarhusianernes sundhed

Medborgerskab

64 % af aarhusianerne oplever høj grad af medborgerskab

Tryghed

85 % af aarhusianerne oplever Aarhus som en tryk by

Vi vil prioritere:

Fælles indsatser og nye partnerskaber

- Realisere visionsaftalen Bevæg dig for livet Aarhus mellem Aarhus Kommune og DGI/DIF.
- Alliedannelse om Røgfrit Aarhus i samarbejde med byens aktører
- Udvikle en fælles plan for kultur og sundhed
- Realisere partnerskab med Cities Changing Diabetes
- Udvikle en fælles plan for sunde og bæredygtige byer

Samskabelse og lokale modeller

- Øge samskabelsen lokalt med boligsociale organisationer og civilsamfundet
- Fremme digitalt medborgerskab

Samarbejde om det nære sundhedsvæsen

- Styrke samarbejdet på tværs af sundhed, social- og beskæftigelsesområdet
- Styrke samarbejdet om kronikerområdet
- Styrke samarbejdet med pårørende

Mere lighed i sundhed

Tidlige helhedsorienterede indsatser

Familielivet sætter rammen for det gode liv og er derfor afgørende for den enkeltes sundhed og trivsel. Sociale forhold påvirker børn allerede før, de bliver født. De første 1000 dage af et barns liv er fundamentale for resten af livet.

Vi vil samarbejde om, at:

- Sikre tidlige og rettidige indsatser med opmærksomhed på børns tryghed og tilknytning
- Skabe tilbud målrettet udsatte grupper af borgere, som også har fokus på det sociale netværk
- Bygge bro på tværs af generationer, køn og etnicitet via fælles mødesteder og aktiviteter

Målrettede og differentierede indsatser

Alle aarhusianere skal opleve bedre sundhed, og borgerne med de største sundhedsudfordringer skal opleve den største forbedring i deres sundhed og trivsel.

Vi vil samarbejde om, at:

- Udvikle inkluderende og alsidige sundheds- og trivselsindsatser målrettet sårbare og udsatte aarhusianere
- Skabe lige adgang til kommunale tilbud hos udsatte grupper af borgere med udgangspunkt i borgernes hverdag
- Understøtte rammer og faciliteter, der gør det nemmere for alle at navigere i kommunens sundhedstilbud
- Sikre lige muligheder for alle igennem forskelligartet og kreativ kommunikation og målrettet information

Nærhed og tilgængelighed

Alle skal have lige muligheder for at være en del af fællesskaber og aktiviteter i fritids-, kultur- og foreningslivet. I samspil med lokale aktører skal der skabes bæredygtige og lokale tilbud tæt på borgernes hverdag.

Vi vil samarbejde om, at:

- Understøtte de udsatte boligområder ved at skabe synergi mellem fysiske mødesteder og lokale foreninger og fællesskaber
- Tilpasse fysiske mødesteder, faciliteter og aktiviteter for alle til lokale behov i samarbejde med lokale aktører
- Understøtte lige adgang til meningsfulde fællesskaber, kulturelle oplevelser og andre services som bøger, viden, oplysning og digitale platforme

Fakta om aarhusianernes sundhed

Middellevetid

Nyfødt aarhusianerne har en forventet levealder på 81,7 år

- Aarhusianere på 25 år uden og med uddannelse har en forskel i forventet levetid på hhv. 79,2 år og 83,5 år

Selvforsørgelse

70 % af alle aarhusianere har løn eller SU som indkomst

- 19 % af aarhusianere med en socialsag har løn eller SU som indkomst
- 53 % af aarhusianere med ikke-vestlig herkomst har løn eller SU som indkomst

Ungdomsuddannelse

72 % af alle aarhusianere er i uddannelse eller i beskæftigelse

- 84 % af 25-årige aarhusianske elever forventes at have gennemført en ungdomsuddannelse
- 5,3 % af aarhusianere under 25 år er uden tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked
- 45 % af aarhusianere uden uddannelse er i beskæftigelse eller uddannelse

Vi vil prioritere:

Tidlige helhedsorienterede indsatser

- Børn og unge som mistrives
- Mødesteder mellem børn, unge og ældre
- Borgere udenfor uddannelse eller beskæftigelse
- Borgere med kroniske sygdomme

Målrettede og differentierede indsatser

- Sårbare og udsatte 15-29-årige unge
- Sårbare borgere i udsatte boligområder
- Psykisk sårbare borgere og borgere med psykiske lidelser
- Borgere med fysiske handicap
- Borgere med et misbrug

Nærhed og tilgængelighed

- Børn, unge, ældre og udsatte borgere via lærings- og uddannelsesaktiviteter i blandt andet medborgerhuse, lokalcentre og biblioteker

De største sundhedsudfordringer

Trivsel og livsglæde

Aarhusianerne skal opleve at trives og have det godt.

Vi vil samarbejde om, at:

- Omgivelserne inviterer til at være aktiv - alene eller sammen med nogen
- Understøtte rammer og tiltag, der indbyder til at gøre noget sammen
- Skabe muligheder for aktiviteter, der giver livsglæde, og som opleves meningsfulde
- Skabe inkluderende åbne tilbud og nedbryde tabuer, mobning, ensomhed og social isolation

Tobaksfrie Miljøer

Der skal være tilbud til alle aarhusianere, der ønsker hjælp til at stoppe med at ryge. De strukturelle rammer skal være med til at sikre, at færre borgere begynder at ryge.

Vi vil samarbejde om, at:

- Aarhus Kommune indfører tobaksfri arbejds- og skoletid samt tobaksfrie udearealer
- Sikre en løbende dialog med uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser i Aarhus
- Styrke det tværsektorielle for at sikre systematikken i henvisninger til kommunens rygestoptilbud

Alkoholkultur

Vi skal i Aarhus have ændret alkoholvanerne igennem en sundere alkoholkultur. Rammer skal understøtte alternative mødesteder og fællesskaber, hvor omdrejningspunktet ikke er alkohol eller andre rusmidler.

Vi vil samarbejde om, at:

- Skabe en alkoholkultur, hvor det er socialt acceptabelt at takke nej til alkohol og muligt at tilvælge alkoholfrie alternativer
- Sikre en tidlig opsporing af borgere, eller pårørende til borgere, der har et uhensigtsmæssigt alkoholforbrug
- Gøre det let tilgængeligt for borgere, eller pårørende til borgere, med et skadeligt alkoholforbrug at finde hjælp og rådgivning

Fakta om aarhusianernes sundhed

Trivsel

73 % af alle aarhusianerne oplever at have en god trivsel og livskvalitet

- 14 % af alle aarhusianerne oplever at have dårligt helbred
- 56 % af aarhusianerne med kort uddannelse oplever at have god trivsel og livskvalitet. 28 % af aarhusianerne med kort uddannelse oplever at have dårligt helbred

- 45 % af aarhusianerne med en socialsag oplever at have god trivsel og livskvalitet. 26 % af aarhusianerne med en socialsag oplever at have dårligt helbred
- 26 % af aarhusianerne med en socialsag oplever at have dårligt helbred

Ensomhed

6 % af alle aarhusianerne oplever, at de er uønsket alene

- 11 % af aarhusianere med en kort uddannelse oplever, at de er uønsket alene
- 23 % af aarhusianerne med en socialsag oplever at være svært ensomme

Vi vil prioritere:

Mental sundhed er:

- At opleve at have det godt, at være overvejende glad og tilfreds med livet
- At kunne klare dagligdags gøremål og udfordringer og indgå i sociale relationer og fællesskaber

Du kan have god mental sundhed, selvom du er syg, og du kan være rask, selvom du har dårlig mental sundhed.

Trivsel og Livsglæde

- Unge i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse
- Indsatser målrettet unge med tegn på mistrivsel eller stress
- Øget fokus på gode rollemodeller, digital dannelse og interaktion via internettet og sociale medier
- Øge fokus på forebyggelse af ensomhed og social isolation hos unge og ældre borgere med fællesskabsorienterede indsatser
- Sikre tidlig opsporing af dårlig mental sundhed, når vi er i direkte kontakt med borgerne via praksis

Tobaksfrie miljøer

- Sikre tobaksfrie miljøer
- Indføre tobaksfri skoletid i folkeskolerne
- Styrke samarbejde omkring storrygere
- Arbejde med reduktion af rygning

Alkoholkultur

- Styrke samarbejde med uddannelsesinstitutioner
- Sikre tidlig opsporing af alkoholproblemer i familier, hos borgere udenfor beskæftigelse og ældre borgere
- Sikre et særligt fokus på børn i familier med alkoholproblemer

De største sundhedsudfordringer

Bevægelse i dagligdagen

Fysisk aktivitet skal være en naturlig del af hverdagen ved at kombinere dagligdagen med sunde bevægelsesvaner.

Vi vil samarbejde om, at:

- Bygge bro fra kommunale bevægelsesinitiativer til foreningslivet og øvrige tilbud i civilsamfundet
- Skabe rammer og faciliteter, der indbyder til bevægelse igennem aktiv og grøn mobilitet, leg og idræt samt kulturelle oplevelser
- Bevare og udvikle grønne og rekreative områder, hvor vi kan mødes og finde pusterum og gøre brug af naturen og en ren by

Madfællesskaber

Der skal være gode rammer for sund mad og madfællesskaber i hverdagen.

Vi vil samarbejde om, at:

- Samskabe med kommunale institutioner, familier og frivillige, så borgere i alle aldersgrupper kan tilvælge sund og velsmagende mad
- Alle er ansvarlige for at være gode rollemodeller, der inddrager og skaber nærvær og glæde omkring gode lokale råvarer og måltidet

Stofforebyggelse

Forebyggelse af stoffer skal prioriteres på tværs af Aarhus Kommune.

Vi vil samarbejde om, at:

- Udvikle en fælles strategi til forebyggelse og håndtering af stoffer på tværs af Aarhus Kommune
- Skabe en systematik omkring forebyggelsestilbud i samarbejde med de kommunale institutioner

Vi vil prioritere:

Seksuel sundhed

Seksuel sundhed og trivsel skal prioriteres.

Vi vil samarbejde om, at:

- Udvikle en fælles strategi for seksuel sundhed og trivsel på tværs af Aarhus Kommune
- Skabe mulighed for undervisning og rådgivning om seksualitet sammen med kommunale institutioner og civilsamfundet
- Skabe en alsidig, inkluderende og positiv tilgang til seksuel udvikling fra tidlig barndom til sen alderdom

Bevægelse i dagligdagen

- Sikre gode rammer for bevægelse i samarbejde med uddannelsesinstitutioner

Madfællesskaber

- Øge fokus på gode mad og måltidsvaner
- Øge fokus på forebyggelse af svær overvægt

Stofforebyggelse

- Udvikle en samlet strategi for uddannelsesområdet

Seksuel sundhed

- Øge fokus på børn og unges seksuelle sundhed
- Sikre gode rammer for LGBT+ gruppen i samarbejde med civilsamfundet

Mere sundhed for pengene

Praksisnær viden

Værdien af sundhedsindsatser skal anvendes til løbende at justere, prioritere og sikre kvaliteten i de kommunale indsatser. Borgerperspektivet i arbejdet med sundhed og fortællinger fra det levede liv er værdifuld viden. Vi ønsker at generere og dele viden med relevante og interesserede aktører og samarbejdspartnere.

Vi vil samarbejde om, at:

- Prioritere dokumentation og evaluering af sundhedsindsatser med afsæt i; hvad virker for hvem, hvorfor og under hvilke omstændigheder?
- Skabe en fælles systematik om at bringe viden fra borgerne ind i strategiske prioriteringer og lokale mål i arbejdet med sundhed
- Forsknings spørgsmål udspringer fra borgernes hverdag, og at anvendelig viden løbende bliver videreformidlet og anvendt i den kommunale praksis tæt på borgerne

Udvikling og investeringer på tværs

I Aarhus vil vi tage udgangspunkt i den bedste tilgængelige viden og evidens samt faglige erfaringer inden for de prioriterede satsningsområder. Der skal være et styrket fokus på økonomiske investeringer i sundhedsfremme og forebyggelse.

Vi vil samarbejde om, at:

- Styrke deling af data og viden på tværs for at sikre løsninger af høj kvalitet med fokus på værdi for borgerne
- Prioritere flere investeringer og tværgående løsninger indenfor sundhedsfremme og forebyggelse
- Udfordre kommunens risikovillighed ved at investere i sundhedsfremme og forebyggelse med afsæt i tværsektoriel viden og data

Synlighed og fælles opgaveløsning

Aarhus Kommune vil være bedre til at synliggøre eksisterende sundhedstilbud i en fælles opgaveløsning. Der skal være et styrket samarbejde mellem kommunen, regionen og almen praksis.

Vi vil samarbejde om, at:

- Integrere sundhedsfremme og forebyggelse i borgernes møde med kommunen
- Understøtte at borgerne får den rådgivning, henvisning eller ledsagelse, de har behov for
- Udvikle digitale løsninger og teknologiske redskaber som hjælpemiddel i hverdagen til borgere i alle aldre
- Sikre fælles kompetenceudvikling og fælles sprog i den daglige opgaveløsning på tværs af fagligheder og sektorer

Pejlemærker for udviklingen

Vi følger årligt op på sundhedspolitikens mål og satsningsområder. Det giver mulighed for løbende at foretage fælles prioriteringer og justeringer.

Sundhedspolitikens mål og satsningsområder er på den måde pejlemærker for udviklingen af sundhedstilstanden i Aarhus. Der er et særligt fokus på værdien for borgerne; gør vi en forskel?

Vi vil prioritere:

Praksisnær viden

- Styrke samarbejdet med forsknings- og uddannelsesinstitutioner indenfor træning og rehabilitering, sundheds-, social- og beskæftigelsesindsatsen

Udvikling og investeringer på tværs

- Realisere investeringer for tobak, alkohol, diabetes og lænderyg
- Udvikle nye investeringer for fx beskæftigelse og kroniker området
- Gøre de fælles mål i et 0-100 års perspektiv anvendelige i praksis på tværs af Aarhus Kommune

Synlighed og fælles opgaveløsning

- Kompetenceudvikling på tværs af afdelinger og sektorer med fokus på tidlige og forebyggende indsatser
- Fremme og understøtte borgernes handlemuligheder

Vil du vide mere?

Du kan som medarbejder eller samarbejdspartner i Aarhus Kommune finde inspiration til, hvordan du kan understøtte borgernes sundhed i dit arbejde.

Find Aarhus Kommunes sundhedstilbud til borgerne på www.sundhedstilbud.dk

Find Aarhus Kommunes sundhedspolitik, analyser mm på www.aarhus.dk/sundhedspolitik

Aarhus Kommune
Sundhed og Omsorg

Fotokreditering: Gorm Olesen, Claus Sjødin Kristensen,
Claus Peter Hastrup, Jacob Rosenvinge,
Brian Rasmussen, Mikkel Vognaes.

Januar 2020